

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 23.5.2005
KOM(2005) 208 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Europeisk rymdpolitik – Preliminära inslag

{SEC(2005)664}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Europeisk rymdpolitik – Preliminära inslag

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
1. STRATEGI	4
2. ROLLER OCH ANSVARSOMRÅDEN	6
2.1. Roller	6
2.2. Styrelseformer	7
3. PRIORITERINGAR OCH KOSTNADER	8
3.1. Prioriteringar	8
3.2. Kostnader	9
4. GENOMFÖRANDET	9
4.1. Industripolitik	9
4.2. Internationellt samarbete	10
4.3. Instrument	11
4.4. Förvaltning av EU-programmen	12
4.5. Rättsliga och institutionella ramar	13

INLEDNING

Rymdrådet, som definieras i ramavtalet mellan Europeiska gemenskapen och Europeiska rymdorganisationen (ESA), sammanträdde den 25 november 2004 på ministernivå under gemensamt ordförandeskap av EU:s ordförandeland och ESA-rådet. Som framgår av riktlinjerna¹ beslutades att det andra mötet skulle

”erkänna och identifiera prioriteringar för det europeiska rymdprogrammet, inklusive beräkning av tänkbara kostnader,

fastställa roller och ansvar för EU, ESA och andra intressenter i det europeiska rymdprogrammet såväl som relevanta finansieringskällor,

fastställa principer för industripolitik och principer för finansiering i samband med genomförandet av det europeiska rymdprogrammet”.

Detta dokument har utarbetats av EU:s och ESA:s gemensamma sekretariat på grundval av dessa riktlinjer. Dokumentet har diskuterats med medlemsstaterna i högnivågruppen för rymdpolitik. En diskussion med branschföreträdare ägde dessutom rum den 5 april 2005. Det gemensamma sekretariatet avser också att på grundval av riktlinjerna från det andra mötet i rymdrådet, som planeras till den 7 juni 2005, vidareutveckla dokumentet och omvandla de preliminära inslagen till ett mer konkret förslag till en europeisk rymdpolitik med handlingsprogram som ska läggas fram för det tredje mötet i rymdrådet. Det slutliga förslaget kommer att beakta resultaten av det öppna samrådet.

Den europeiska rymdpolitiken kommer att bestå av följande: en strategi med fastställda mål, roller och ansvarsområden för de centrala aktörerna när det gäller att uppnå målen, det europeiska rymdprogrammet med fastställda prioriteringar för de centrala aktörerna samt en uppsättning gemensamt beslutade principer för genomförandet.

¹ Bilaga II 15000/04 antogs vid det 2624:e mötet i Europeiska unionens råd (konkurrenskraft) (15259/04 punkt 11).

1. STRATEGI

Rymdverksamheten har strategisk betydelse genom sitt bidrag till den europeiska integrationen. Den är ett politiskt verktyg för unionen, medlemsstaterna och medborgarna i fråga om strategiskt inflytande, forskningsframsteg, ekonomisk tillväxt i kunskapsekonomin samt säkerhet.

Europeiska unionen utvecklas i allt högre grad till en global aktör. Dess strategiska inflytande har ökat i och med utvidgningarna. Detta kräver reflexion, anpassning och utarbetande av nödvändiga instrument, inbegripet en rymdpolitik.

Fastställandet av en europeisk vision för rymdverksamheten och av de prioriteringar som följer av denna är en förutsättning för ytterligare framsteg på området. EU:s ambitioner måste fastställas tydligt för att varje offentlig eller privat aktör ska kunna ställa de resurser till förfogande som behövs för att följa dessa prioriteringar. Rymdverksamheten går utöver den tvärsektoriella politiken – t.ex. forskning och innovation – och påverkar många av gemenskapens politikområden.

Rymdsektorn är en strategisk industrisektor för tillväxt och sysselsättning, och ingår därför i tillväxt- och sysselsättningsstrategin. Rymdtillämpningar stöder ekonomin och viktiga offentliga tjänster, och har alltså betydelse även utanför forskningsvärlden. Vilken verkan de får beror på hur väl de integreras med markbundna system, så att bägge områdenas komparativa fördelar utnyttjas. Fördelarna sprids över hela EU. Marknaderna för nya tillämpningar kommer att drivas av innovation, särskilt genom små och medelstora företag.

Rymdvetenskap och rymdbaserade tillämpningar spelar en viktig roll när det gäller att stärka det europeiska kunskapssamhällets konkurrenskraft. En rad rymdfärder i forskningssyfte har genomförts med gott resultat under europeisk ledning, och detta har gett ESA och dess medlemsstater, europeiska rymdforskare och såväl tillverkningsindustrin som tjänstesektorn en ledande ställning. Vetenskaplig och industriell rymdforskning är en stark drivkraft för utveckling av ny teknik med många andra tillämpningsområden som i ett senare skede gynnar samhället och miljön. Rymdverksamheten är en tillgång för den europeiska integrationen inte bara på grund av den tekniska kapaciteten, utan även genom det globala äventyr och den utmaning det innebär för Europa.

Den europeiska säkerhetspolitiken utvecklas idag snabbt. Rymdbaserad situationsmedvetenhet och reaktionsförmåga kommer att vara viktiga inslag i denna politik. Skiljelinjen mellan försvarsinfrastrukturen och infrastrukturen och systemen för den inre säkerheten blir allt otydligare, och de gemensamma behoven behöver fastställas. Europeiska unionens råd har konstaterat att rymdresurser kan bidra både till att öka EU:s kapacitet i fråga om krishantering och till att bekämpa andra hot mot säkerheten. Europeiska unionens råd har därför beslutat att konstaterade och godkända krav för den europeiska säkerhets- och försvarspolitikens bör beaktas i Europeiska unionens allmänna rymdpolitik och i det europeiska rymdprogrammet².

EU behöver garanterad tillgång till kapacitet i fråga om utveckling, uppskjutning och drift av rymdresurser, vilket kan åstadkommas genom en kombination av självständig kapacitet,

² Rådets dokument 11616/1/04 REV 1, antaget i november 2004 (EU:s bulletin 11-2004, punkt 1.6.16)

strategiska internationella partnerskap och marknadskrafternas bidrag. EU:s investeringar i rymdinfrastruktur och rymdtjänster innebär också att grannländer, utvecklingsländer och internationella partner gynnas och påverkas på olika sätt. Rymdpolitikens internationella dimension kommer därför att öka.

Idag är de europeiska företagen viktiga aktörer på den internationella kommersiella marknaden för satellittillverkning, uppskjutningstjänster och satellitoperatörer. EU har goda tekniska förutsättningar och har lyckats skapa spetskompetens. Allt detta har åstadkommit med offentliga utgifter för rymdverksamheten som är sex gånger mindre än USA:s. Den europeiska rymdsektorn måste bibehålla sin starka ställning till en rimlig kostnad.

Medlemsstaterna framförde vid det första rymdrådet i november 2004 önskemål om en utökad europeisk dimension i rymdpolitiken. De konstaterade att rymdverksamhet kan bidra till EU:s mål på en rad olika områden³, samtidigt som man vid genomförandet bör ta till vara EU:s befintliga kapacitet, främst de europeiska och nationella rymdorganen.

Det krävs långsiktiga ekonomiska åtaganden för att man till fullo ska kunna utnyttja den vetenskapliga, tekniska och industriella potentialen och ta till vara de ekonomiska och strategiska fördelarna. Utöver ESA:s nuvarande budget och nationella anslag kommer EU:s bidrag att få avgörande betydelse. Med tanke på den relativt begränsade offentliga finansieringen för rymdverksamheten (jämfört med t.ex. USA) är det nödvändigt att utnyttja resurserna så effektivt som möjligt och se till att man får valuta för pengarna.

Eftersom befogenheterna i fråga om rymdverksamheten i praktiken är uppdelade mellan EU och dess medlemsstater, måste de huvudsakliga europeiska offentliga aktörernas ekonomiska och icke-ekonomiska deltagande samordnas så att de kompletterar varandra. Det innebär att man måste komma överens om de olika aktörernas roller och ansvarsområden och skapa öppenhet och insyn i samarbetet för att säkerställa en optimal planering och resursanvändning. Om man kan visa att resursanvändningen blir allt effektivare och att insatserna får bättre resultat, kommer det att leda till ett större intresse från såväl offentliga som privata investerare.

Varje aktör måste inom ramen för sin roll och sina ansvarsområden ha modet att prioritera på grundval av användarnas behov. Tillämpningarna (utnyttjande av rymdsystem integrerade med markbundna system) måste ha en framträdande plats i programmet. Detta kommer att ge användarna möjlighet att bidra till att generera de ekonomiska resurser som behövs och därigenom stärka marknaden för den offentliga sektorn. EU behöver också garanterad och konkurrenskraftig kapacitet i fråga om uppskjutning och drift av rymdresurser som en del av den europeiska rymdpolitiken.

Det finns flera faktorer som EU måste beakta. Till exempel ägs en stor del av den infrastruktur som EU förlitar sig till av medlemsstaterna och denna kommer inte nödvändigtvis att utnyttjas gemensamt på EU-nivå, särskilt när det gäller de system som används inom försvaret. Dessutom finns det brister som inte kan åtgärdas genom nuvarande handlingsplaner, och datagränssnitten är inte alltid harmoniserade ens när det gäller befintliga och planerade satelliter. Galileo och GMES (*Global Monitoring for Environment and Security*) är idag de mest avancerade tillämpningsprojekten. Rymdverksamheten blir i allt högre grad en nyckelfaktor för viktiga gemenskapspolitiska områden, inbegripet transport,

³ 2624:e mötet i rådet (konkurrenskraft) (15259/04 punkt 31).

jordbruk, miljö, säkerhet och informationssamhället, eftersom den integreras med markbundna komponenter för övervaknings- och kommunikationsnätverk och -tjänster.

Följande ska utarbetas i samband med genomförandet av den europeiska rymdpolitiken:

- (a) En sektorspecifik industripolitik som gör att EU kan säkerställa de industriella och kritiska tekniska källor och kompetenser som behövs och samtidigt skapa en rymdindustri med global konkurrenskraft.
- (b) En politik för internationellt samarbete som både uppfyller de vidare geopolitiska målen för EU:s politik för yttre förbindelser, inbegripet grannskapspolitiken, samt kraven på effektiv löpande drift av rymdsystemen.
- (c) Instrument för investering i program och verktyg för att se till att de förvaltas effektivt.

2. ROLLER OCH ANSVARSOMRÅDEN

2.1. Roller

De olika aktörernas roller och ansvarsområden inom den europeiska rymdpolitiken måste fastställas för att man ska få en tydlig arbetsfördelning som skapar komplementaritet och som innebär att den befintliga lagstiftningen följs. De centrala aktörerna har med beaktande av varandras avsikter fastställt sin primära roll för den kommande perioden.

EU kommer att ha följande roll:

- Fastställa prioriteringar och krav för rymdbaserade system för att uppnå EU:s främsta mål och tillgodose medborgarnas behov.
- Till stöd för dessa mobilisera en samlad politisk vilja och efterfrågan från användarna.
- Säkerställa tillgängligheten och kontinuiteten i de tjänster som understödjer EU:s politik genom finansiering av relevant grundläggande forskning, i tillämpliga fall köpa in tjänster eller säkra rymdsystemens ibruktagandefas och driftsfas samt (med tiden) stimulera användarfinansiering.
- Se till att rymdbaserade system integreras med närliggande markbaserade och rymdbaserade system i samband med utarbetandet av användarinriktade tillämpningstjänster som stöder EU:s politik.
- Skapa optimala rättsliga ramar som underlättar innovation.
- Främja samordning mellan europeiska samarbetspartner i det internationella samarbetet.

EU:s rymdverksamhet kommer att genomföras med EU:s nuvarande kapacitet, främst genom rymdorganen på europeisk och nationell nivå och näringslivet. EU stimulerar också utveckling av innovativa tjänster för att utnyttja rymdsystem som innebär fördelar för näringslivet och medborgarna i hela Europa.

ESA ska genom beslut av dess medlemsstater och samarbetsländer ha följande uppgifter:

- Stöd till tekniska specifikationer för rymdsegmentet i rymdtillämpningsprogrammen, med särskild hänsyn till EU:s krav.
- Utveckling och tillämpning av rymdteknik, särskild avseende tillgång till rymden, vetenskap och utforskning.
- Spetsforskning i, om och från rymden.
- Rådgivning till EU om krav som rör rymdsegmentet för att stödja tjänsternas tillgänglighet och kontinuitet.
- Internationellt samarbete inom ramen för ESA-ledda program.

De enskilda medlemsstater som är representerade i rymdrådet kommer inom ramen för den europeiska rymdpolitiken att med beaktande av subsidiaritetsprincipen ange principerna bakom de nationella programmen och ge förslag på vilken roll dessa bör ha i det övergripande europeiska rymdprogrammet, i den mån de bidrar till dess mål.

De flesta EU- och ESA-medlemsstaterna investerar redan i operativa övervakningssatelliter för meteorologiska, klimatrelaterade och miljörelaterade ändamål genom sitt medlemskap i EUMETSAT, och skulle tillsammans med andra EUMETSAT-medlemmar kunna reflektera över sin roll när det gäller operativa GMES-tjänster.

I det europeiska rymdprogrammet kommer man också att beakta berörda parter i den privata sektorn. Programförvaltningen kommer att maximera utvecklingen av produkter och tjänster som ska tillhandahållas av den privata sektorn till offentliga och kommersiella kunder. Man kommer särskilt att undersöka möjligheten att inrätta offentliga-privata partnerskap för riskdelning där så är möjligt. Samråd kommer att ske med alla parter i samband med förberedelserna inför programmet och den periodiska översynen.

2.2. Styrning

EU ska främja vetenskapliga och tekniska framsteg, industrins konkurrenskraft och genomförandet av dess politiska åtgärder på grundval av en europeisk rymdpolitik. En närmare integration mellan rymdverksamheten och de gemenskapspolitiska områden som den kan gynna kommer att leda till ökad effektivitet både för de berörda politikområdena och för rymdpolitiken. Det finns många aktörer inom rymdsektorn i EU. Det är viktigt att se till att de olika aktörernas verksamhet kompletterar varandra. EU kommer därför att behöva sörja för en optimal styrning av rymdverksamheten.

Aktörerna kommer att använda europeisk teknisk kapacitet med verksamhetsbaserade nätverk, s.k. nätverk mellan olika centrum. ESA kommer att samordna arbetet för att omstrukturera rymdrelaterad offentlig infrastruktur för att öka programmens effektivitet. Efterom de offentliga medel som står till buds är begränsade, måste de ekonomiska resurserna konsolideras.

3. PRIORITERINGAR OCH KOSTNADER

3.1. Prioriteringar

Vid utarbetandet av det europeiska rymdprogrammet kommer de centrala aktörerna att diskutera sina prioriteringar och, i linje med de överenskommelser som nåtts i fråga om deras respektive ansvarsområden, beakta varandras förslag innan de slutliga besluten fattas. För programmet innebär detta att helheten blir större än summan av delarna.

Prioriteringar fastställs på grundval av målen utnyttjande och utforskning av rymden. Utnyttjandet drivs av användarna och innebär att rymdverksamheten är ett verktyg för att uppnå politiska mål. Utforskning avser rymdspecifika mål och rymden som en plats för upptäckt, inbegripet utarbetande av grundläggande verktyg och utveckling av vetenskapligt kunnande. Ytterligare information om de prioriteringar som beskrivs nedan finns i bilaga B.

Eftersom EU:s intressen främst styrs av rymdverksamhetens möjligheter att bidra till att uppnå unionens mål, kommer EU:s verksamhet att vara inriktad på tillämpningar. Behoven i samband med genomförandet av gemenskapens politik står redan för en stor del av de områden som använder information från rymdverksamheten. Dessa behov kommer att öka, särskilt eftersom EU får en allt större roll som global aktör och behöver en oberoende bedömning av den globala miljön, och av naturresurser och säkerhetsfrågor. EU kommer särskilt att beakta tillämpningens ekonomiska potential (för kommersiellt eller offentligt bruk, inbegripet säkerhet), huruvida tekniken är mogen för kommersiellt utnyttjande och om marknadskrafterna räcker till för att få fram de system som europeiska användare behöver.

EU:s prioriteringar bör därför vara följande:

- Galileo, ett användarinriktat tillämpningsprogram som ska genomföras och utnyttjas.
- GMES, som befinner sig på ett tidigare stadium och som kräver integration av rymdbaserad och markbaserad övervakningskapacitet i användarinriktade operativa tillämpningstjänster. GMES blir EU:s andra flaggskepp, som kan mobilisera europeiska aktörer och resurser till stöd för miljöpolitiken och säkerhetspolitiken. En nära samordning ska ske med GEO-initiativet (GEO – *Group on Earth Observations*), som utformats för att få fram mer omfattande och varaktiga jordobservationer på internationell nivå samt bidra till forskning om miljön och en hållbar utveckling.
- Den långsiktiga forskningen om satellitkommunikationstekniken inom ramen för i2010-initiativet (*Europeiska informationssamhället 2010*) är fortfarande viktig som en del av en integrerad strategi för information och elektroniska kommunikationer.

ESA kommer att fokusera på utforskning av rymden och på grundläggande verktyg som ligger till grund för både utnyttjande och utforskning av rymden: tillgång till rymden, vetenskapligt kunnande och rymdteknik. Dess prioriteringar kommer därför att vara att säkerställa garanterad och konkurrenskraftig tillgång till rymden genom en familj med uppskjutningsfordon, att skapa spetskompetens när det gäller vetenskap om rymden (det obligatoriska vetenskapsprogrammet), vetenskap från rymden (Geovetenskap inom det övergripande programmet för jordobservation) och vetenskap i rymden (Biovetenskap och fysik på den internationella rymdstationen), att utnyttja sitt know-how i fråga om användning av robotteknik och bemannade rymdfärder för utforskning av planetsystemet samt att utveckla

teknik för att bibehålla en konkurrenskraftig rymdindustri med goda förutsättningar att tillgodose EU:s framtida behov i fråga om rymdsystem.

Medlemsstaterna i rymdrådet har uppmanats att lämna in sina prioriteringar för att bidra till förberedelserna av det europeiska rymdprogrammet med beaktande av redan planerade programrelaterade prioriteringar inom ramen för ESA:s och EU:s verksamhet.

3.2. Kostnader

Kostnaderna för dessa prioriteringar för ESA:s, EU:s och medlemsstaternas nationella program kommer att fastställas under de månader som följer och kommer att omfattas av normala budget- och programförfaranden för godkännande. I synnerhet gäller att detta meddelande inte ska föregripa resultatet av de pågående diskussionerna om EU:s budgetplan. Genom att samordna sitt arbete kommer aktörerna att se till att de nya investeringarna leder till ett bättre resultat.

4. GENOMFÖRANDET

4.1. Industripolitik

Rymdsektorn drivs av den offentliga sektorn på alla håll i världen, inte bara avseende FoU- och infrastrukturinvesteringar, utan även när det gäller utnyttjandet och regleringen av sektorn. Marknaden är aktiv när det gäller telekommunikation och radio och TV, vissa tjänster som rör navigering och jordobservation samt, i begränsad utsträckning, uppskjutningstjänster. Marknaden kännetecknas av ett begränsat antal leverantörer och en stark offentlig efterfrågan. Inom rymdsektorn bedrivs utvecklingsarbete med stora teknologiska risker och långa investeringscykler. Det krävs kapacitet för konstruktion, utveckling och produktion.

En internationellt konkurrenskraftig rymdindustri är viktig för att EU ska kunna uppnå sina ekonomiska och politiska mål och därigenom bidra till tillväxt- och sysselsättningsstrategin. Rymdsektorn har högkvalificerad arbetskraft, vilket är en viktig faktor för en kunskapsbaserad ekonomi. Genomförandet av den europeiska rymdpolitiken kräver en industripolitik som är särskilt anpassad till sektorn och som ger EU möjlighet att värna om sitt know-how och sin självständighet i fråga om kritisk teknik, samtidigt som man bibehåller konkurrenskraften utan att det leder till en snedvridning av konkurrensen.

Den europeiska rymdindustrin är starkt beroende av kommersiella kontrakt som är öppna för global konkurrens. Den låga volymen på de kommersiella och offentliga marknaderna i EU (som ofta är öppna även för leverantörer utanför EU) innebär att sektorn är sårbar för vikande konjunkturer. Vid utarbetandet av politiken måste man beakta behovet av att bibehålla den strategiska kapaciteten och kompetensen i EU, samtidigt som man säkerställer en god produktivitetsutveckling.

Att rymdsystem utnyttjas av marksegmentet och tjänsteindustrin är en ännu större källa till tillväxt och sysselsättning. En användarinriktad strategi och integration med annan teknisk infrastruktur kommer att leda till en kraftig ökning av kommersiella och offentliga tjänster, vilket förväntas leda till ett uppsving för ekonomin och sysselsättningen.

EU:s industripolitik kommer att ha följande inslag:

- (a) **Reglering och standardisering**, inbegripet att säkerställa tillgång till spektrum och resurser i omloppsbana samt införande av lämpliga rättsliga ramar för att underlätta och främja användningen av rymdtjänster på alla områden. Man kommer härvid att beakta driftskompatibiliteten mellan rymdbaserade och markbaserade system.
- (b) En kostnadseffektiv **upphandlingspolitik** som är anpassad till den nya industriella miljön i EU och följer relevant gemenskapslagstiftning. Detta kommer att vara en följd av att rymdsystem som integrerats med rymdbaserad övervakning och andra markbaserade system utvecklas i riktning mot att bli användarinriktade och slutligen även användasfinansierade.
- (c) Åtgärder för att förbättra **de internationella marknaderna**. Det råder inte rättvisa konkurrensvillkor eftersom utländska konkurrenter gynnas av stora och skyddade offentliga marknader (USA, Ryssland), och detta är ett stort problem som måste beaktas.
- (d) I rymdteknikens natur ligger att den har flera tillämpningsområden. Vid utarbetandet av EU:s industripolitik bör man beakta såväl civila som säkerhetsrelaterade tillämpningar.

När det gäller ESA har den regel om *industriell avkastning* som tillämpats sedan organet inrättades varit en mekanism för utveckling av EU:s industriella kapacitet, som nu rationaliseras. ESA-medlemsstaternas bidrag till programmen beaktar de fördelar som det första programmet förväntas innebära för industrin. ESA har infört ett system för ”rättvisa bidrag” (som en anpassning av ”*juste retour*”) som innebär att bidragen om möjligt anpassas efter tilldelningen av kontrakt. Man måste dock bedöma vilka konsekvenser tillämpningen av systemet får och väga fördelarna mot potentiella kostnader i form av minskad konkurrenskraft samt de olika medlemsstaternas motivation när det gäller att bidra till programmen.

4.2. Internationellt samarbete

Rymdverksamheten är med nödvändighet global. Den har ofta globala mål och innebär stora utgifter och stora risker som inte kan bäras av en enda investerare. Samarbetet bedrivs normalt på grundval av ömsesidigt intresse utan överföring av medel. Det internationella samarbetet kommer även i fortsättningen att vara en viktig faktor för den europeiska rymdpolitiken.

EU kommer att behöva stärka sina strategier och internationella initiativ på en rad olika områden, inbegripet utforskning. EU bör som en del av en bred politisk strategi ytterligare bygga upp sitt rymdpartnerskap med Ryssland, bibehålla och vidareutveckla det sedan länge etablerade samarbetet med USA i fråga om vetenskap och tillämpningar, inleda eller utvidga samarbetet med snabbt framväxande rymdmakter och stärka EU:s roll inom internationella rymdrelaterade organisationer och initiativ.

I linje med målen för den europeiska grannskapspolitiken kommer man att främja rymdsamarbetet för att stödja den ekonomiska och sociala utvecklingen i grannländer öster och söder om EU.

Förbindelserna med utvecklingsländerna håller på att stärkas genom EU:s, ESA:s och medlemsstaternas nationella program och EUMETSAT-programmet, med ett växande engagemang hos dem som ansvarar för utvecklingspolitiken inom EU. Detta sker utöver de avtal som slutits med olika länder om drift av marksegmentet inom rymdprogrammen.

Galileo har också ett starkt inslag av internationellt samarbete och detta program kräver globala partnerskap för att kunna nå sin fulla potential. Galileo kommer inte bara att vara resultatet av ett samarbete mellan olika europeiska länder, utan kommer att innebära deltagande av ett snabbt ökande antal länder i andra världsdelar. Samarbetet med dessa länder kommer att skapa bättre teknisk harmonisering med andra satellitnavigeringssystem i världen. Det kommer också att stärka den internationella infrastruktur som behövs för systemets drift och leda till att marknaderna i hela världen utvecklas och stimuleras. Avtal har slutits med USA, Kina och Israel, och diskussioner har inletts med minst tio andra länder. GMES kommer att vara EU:s viktigaste bidrag till GEOSS (*Global Earth Observation System of Systems*), och samordning kommer att ske med EUMETSAT och de medlemsstater som deltar i GEO-initiativet. När det gäller kommunikationssystem kommer det internationella samarbetet att leda till att satellittjänster och –tillämpningar sprids till tredjeländer.

4.3. Instrument

EU kommer att bidra till finansieringen av rymdrelaterad verksamhet genom en rad olika källor. Galileo bygger på offentliga-privata partnerskap (koncessioner), och den offentliga finansieringen sker via en särskild budgetpost inom ramen för politiken för transeuropeiska nät. Det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling omfattar också tillämpningar och förberedande utvecklingsarbete för andra generationens Galileo-teknik.

Det prioriterade temaområdet Rymd och säkerhet i det särskilda programmet Samarbete som ingår i det sjunde ramprogrammet förväntas bli en viktig finansieringskälla för det nya ”flaggskeppet” GMES. I den inledande fasen kommer de operativa tjänsterna att införas stegvis så att alla inslag i GMES beaktas, med början i ett begränsat antal ”fast-track”-tjänster och enligt konsoliderade prioriteringar. Urvalet av dessa ”fast-track”-tjänster kommer till en början att göras på grundval av en bedömning av mognadsgraden hos efterfrågan från användarna. Behoven kan behöva omgrupperas och integreras i gemensamma tjänster. GMES kommer också att både bidra till och gynnas av det kompletterande förslaget till direktiv, Inspire⁴.

GMES kommer att vara EU:s viktigaste bidrag till den globala tioåriga genomförandeplanen för GEOSS, ett distribuerat system för jordobservationssystem som bygger på dagens samarbete. GMES kommer att kunna dra nytta av integrationen och utvecklingen av rymdbaserad observation och forskning som bedrivs inom ramen för GEOSS och som kommer stödjas av temaområdet Miljö (inbegripet klimatförändringar) i det sjunde ramprogrammet. GMES kommer också att gynnas av de insatser i fråga om dataintegration och datahantering som ingår i temaområdet Information och kommunikationsteknik i det sjunde ramprogrammet.

Temaområdet Information och kommunikationsteknik kommer även i fortsättningen att omfatta innovativa satellitkommunikationer och rymdbaserade system och tjänster.

4

Inspire syftar till att skapa en europeisk infrastruktur för geografisk information som tillhandhåller integrerade tjänster avseende geografisk information. Dessa tjänster bör möjliggöra tillgång till geografisk information från en rad olika källor, från lokal till global nivå.

Ytterligare finansiering av rymdrelaterad verksamhet kan ske via andra övergripande särskilda program inom det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling, exempelvis Kapacitet (t.ex. Forskningsinfrastruktur) och Människor, beroende på konkurrerande efterfrågan. EU kommer också att via det prioriterade området "Rymd och säkerhet" i det sjunde ramprogrammet bidra till olika aspekter av de ESA-ledda program som utgör grunden för ett samlat program när det gäller områden som utforskning av rymden, tillgång till rymden och vetenskap, med inriktning på att stärka den grundläggande forskningen. Viss finansiering kommer också att hämtas från andra källor (t.ex. programmet för konkurrenskraft och innovation), till exempel när det gäller kritisk teknik, tekniköverföring och särskilda åtgärder för små och medelstora företag, dataarkivering och spridningstjänster.

De direkta insatser i det sjunde ramprogrammet för forskning och utveckling som genomförs av Gemensamma forskningscentret kommer också att stödja en rad användarområden som kräver rymdbaserade tjänster. Däribland ingår säkerhet, jordbruk, miljö, utvecklingshjälp, globala förändringar och förvaltning av naturresurser. EU:s satellitcentrum, Europeiska kommissionen och ESA bör öka sina insatser för att ytterligare stärka synergieffekterna och därigenom bidra till kärnan av ett europeiskt jordobservationssystem.

ESA-programmen kan delas in i två kategorier: obligatorisk respektive frivillig verksamhet. Den frivilliga verksamheten, som främst omfattar programmet för rymdvetenskap och viss grundläggande teknisk verksamhet, står för ca 20 % av ESA:s årliga budget. Nivån fastställs genom en femårig resursplan. Forskningsprojekt utvärderas genom inbördes granskning och godkänns av ESA:s medlemsstater.

När det gäller den frivilliga verksamheten väljer ESA:s medlemsstater själva om och i vilken utsträckning de vill delta. Endast deltagande länder fattar beslut om sådan verksamhet. Vanligast är att länder deltar i en utsträckning som motsvarar de industriella intressenas förväntade förmåga att vinna utvecklingskontrakt inom programmet, med möjlighet att (inom vissa gränser) anpassa bidragen till det faktiska resultatet av anbudsförfarandet – "rättvisa bidrag".

4.4. Förvaltning av EU-programmen

Det gemensamma företaget Galileo förvaltar programmet under utvecklingsfasen, inbegripet urvalsförfarandet för koncessionshavare. Den europeiska tillsynsmyndigheten för det globala systemet för satellitnavigering (GNSS) kommer att ansvara för förvaltningen av gemenskapens bidrag till Galileo-programmet. Ett privat konsortium kommer att få koncession på byggande och förvaltning av systemet för en period av ca 20 år. Galileos säkerhetsstyrelse (GSB), som idag ansvarar för säkerhetsfrågor, kommer att ersättas av tillsynsmyndighetens säkerhetscentrum.

GMES-initiativet syftar till att utveckla operativa tjänster, säkerställa den nödvändiga mark- och rymdinfrastrukturen och kartlägga brister, med stark inriktning på användarnas behov i framtiden. En dialog kommer att föras mellan användare och teknikleverantörer. Initiativet måste utvecklas

- från en ostrukturerad samling projekt och ofullständiga nätverk för informationinsamling, med beaktande av de pilotfaser som redan fastställts under inledningsfasen av GMES,

- till att utgöra en samordnad verksamhet som tillgodoser användarnas behov och leder till inledande operativa tjänster och som genomförs på grundval av europeiska och internationella övervakningsnätverk och följer stränga valideringskriterier,
- till att omfatta resurser hos enskilda medlemsstater,
- till att skapa samarbete och full komplementaritet med utvecklingen inom GEO, och
- genom en betydande ökning av de medel som anslås årligen, med stöd av en adekvat kommunikationsstrategi.

En effektiv förvaltningsstruktur måste inrättas för att föra GMES genom denna övergångsfas. Som framhålls i kommissionens meddelande "Att skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet med kunskap som ger tillväxt"⁵ anges att det "planeras gemensamma teknikinitiativ, som kan ha formen av gemensamma företag, inom områdena [...] global övervakning av miljö och säkerhet". Beslut om gemensamma teknikinitiativ kan fattas på grundval av artikel 171 i fördraget. Man måste sedan välja det bästa sättet att uppnå målen.

Utvecklingen i fråga om satellitkommunikationer kommer där så är lämpligt att drivas tillsammans med ESA.

4.5. Rättsliga och institutionella ramar

Som en del av arbetet för att uppnå målen för den europeiska rymdpolitiken kommer man att vidta genomförandeåtgärder och anta lämpliga rättsakter i syfte att införa nödvändiga bestämmelser. Det finns således utrymme för de nuvarande europeiska styrningsprinciperna för rymden att utvecklas, samtidigt som man säkerställer ett långsiktigt politiskt erkännande av rymdens strategiska fördelar. Detta innebär att ESA kan behålla sin ställning som EU:s centrum för spetskompetens.

De rättsliga ramarna bör utvecklas parallellt med institutionerna. Flera scenarier är möjliga. Listan är inte uttömmande, och exemplen utesluter inte varandra:

- (a) EU kan ta betydligt mer ansvar för att i) kartlägga och sammanställa användarnas behov, ii) mobilisera politiskt stöd för att tillgodose behoven, iii) säkerställa den tekniska utveckling som behövs, och iv) säkerställa tillgänglighet och kontinuitet för de tjänster som krävs för att tillgodose behoven och stödja den politik som förs i detta syfte. EU kan också öka sina investeringar i den offentliga rymdbaserade och markbaserade infrastruktur (inbegripet tillgång till rymden) som krävs för tillhandahållande av integrerade operativa tjänster.
- (b) ESA kan överväga vilka åtgärder som behöver vidtas mot bakgrund av utvecklingen av dess förbindelser med den utvidgade unionen (som kommer att växa ytterligare) och med tanke på giltighetstiden för ramavtalet mellan EG och ESA.
- (c) EU kan behöva överväga om man har lämpliga mekanismer för förvaltning av rymdverksamheten.

⁵

KOM(2005)118 slutlig, 6.4.2005.

- (d) Enskilda medlemsstater och deras nationella rymdorgan kan överväga om det är lämpligt att utöka samarbetet med de europeiska och nationella motsvarigheterna genom nätverken för tekniska centrum.
- (e) Andra organisationer, t.ex. organisationer som har en operativ roll i rymden, kan överväga sitt långsiktiga förhållande med sina respektive medlemsstater och deras bidrag till det europeiska rymdprogrammet.

En uttömmande bedömning behöver göras av dessa scenarier och av de konsekvenser som dagens politik och praxis kommer att få för konkurrenskraften. Bedömningen bör vara ingående och objektiv, och man bör beakta alla aspekter – inbegripet industrins och medlemsstaternas investeringsbenägenhet – i samband med att EU genomför det första europeiska rymdprogrammet samt i ett längre tidsperspektiv. Dessutom bör kända beslutspunkter i EU:s kalender beaktas.